

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет технологій і дизайну
Кафедра технологій конструювання швейних виробів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету технологій і дизайну

Тетяна ІВАНІШЕНА

08 2024 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі**
Освітньо-наукова програма **Технології легкої промисловості**
Рівень вищої освіти **третій (освітньо-науковий)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Комар Таїсія Василівна
Профайл викладача	https://psy.khmnu.edu.ua/komar-tayisiya-vasylivna/
E-mail викладача(ів)	komart@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	+380673802800
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9364
Консультації	Очні: згідно розкладу он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Характеристика дисципліни															
Статус дисципліни		Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин					Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
							Аудиторні заняття							Самостійна робота, в т.ч. ІРС	+ Залік
					Кредити ЕКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
О	Д	1	2	3	90	36	18		18		54				

Анотація навчальної дисципліни

Курс «Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі» є складовою дисциплін професійної підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 182 Технології легкої промисловості

Дисципліна «Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі» має забезпечити здобувачів вищої освіти такими компетентностями, як: здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері технологій легкої промисловості в закладах вищої освіти.

При викладанні дисципліни використовуються традиційні та сучасні технології, зокрема: інформаційна лекція, проблемна лекція, лекція-візуалізація, бінарна лекція, лекція-бесіда; практичні та семінарські заняття (семінар-бесіда; семінар-тренінг, проблемний семінар); інноваційні технології навчання: особистісно-орієнтована технологія навчання, розвивальна технологія навчання, ігрові технології навчання, технологія проблемного навчання та методи інтерактивного навчання: бесіди, дискусії, педагогічні задачі та ситуації, мозковий штурм (брейнстормінг), метод кейсів, метод «ажурної пилки», дидактичні ігри; самостійна робота (виконання індивідуальних творчих завдань).

Пререквізити: філософія науки, інформаційні технології в наукових дослідженнях. **Кореквізити:** педагогічна (викладацька) практика.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування психолого-педагогічної компетентності гуманістично-зорієнтованого фахівця з високим рівнем професійної культури, який здатний до постійного саморозвитку й підвищення професійної кваліфікації та підготовка до викладацької діяльності й оволодіння сучасними технологіями і уміннями проектувати, розробляти, впроваджувати інноваційні засоби, створювати сприятливе освітнє середовище.

Завдання дисципліни. Формування системи знань про педагогіку та психологію вищої школи; розкриття психолого-дидактичних особливостей освітнього процесу у вищій школі, враховуючи психологічну характеристику особистості викладача вищої школи; формування практичних навичок реалізації педагогічної майстерності у творчій педагогічній діяльності на засадах співпраці учасників освітнього процесу й оволодіння інноваційними, інтерактивними технологіями навчання та технологією «soft skills» для творчого розвитку студентів та саморозвитку; розв'язання професійних завдань у галузі освіти на засадах вивчення, узагальнення і впровадження прогресивного досвіду педагогічної майстерності.

Очікувані результати навчання

Здобувач вищої освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен бути здатним: глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері технології легкої промисловості та у викладацькій практиці; розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з технологій легкої промисловості у закладах освіти.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1-2	Тема 1. Загальні засади педагогіки вищої школи. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні	Розвиток вищої школи в Україні на сучасному етапі	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 1-2. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 1	6	[2] с. 8-38; с. 40-44; [3] с. 6-18; [4] с. 29-39; [5] с. 5-26
3-4	Тема 2. Психолого-дидактичні особливості освітнього процесу вищої школи	Технологія застосування принципів навчання та дидактичні правила їх реалізації у вищій школі	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 3-4. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 2	6	[1] с. 101-123; [2] с. 8-38; с. 44-73; [3] с. 6-18; с. 21-30; [4] с. 29-39; с. 80-86; [5] с. 5-26; с. 27-103
5-6	Тема 3. Інноваційні технології навчання у вищій школі: принципи, форми, методи	Технологія впровадження інноваційних методів та форм організації навчання у вищій школі	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 5-6. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 3	6	[2] с. 231-266; [3] с. 39-43; [4] с. 101-108; [5] с. 45-98
7-8	Тема 4. Інтерактивні технології навчання у вищій школі.	Технологія впровадження засобів інтерактивних технологій у вищій школі	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 7-8. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 4	6	[1] с. 48-50; с. 77-78; с. 96-98; с. 121-123; с. 177-179; [2] с. 267-283; [3] с. 39-43; [4] с. 87-115
9-10	Тема 5. Загальні засади психології вищої школи	Психологічна характеристика періоду дорослості	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 9-10. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 5	6	[1] с. 8-31; с. 33-51; [3] с. 80-84; с. 103-115; [4] с. 40-56
11-12	Тема 6. Психологія особистості здобувачів вищої освіти	Технологія психологічного супроводу професійного становлення майбутнього фахівця з вищою освітою	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 11-12. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 6	6	[1] с. 207-237; [3] с. 120-128; с. 135-146; [4] с. 49-56; с. 58-60; [5] с. 188-211

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
13-14	Тема 7. Психологія особистості викладача вищої школи	Психотехніки формування професійного іміджу та самопрезентації викладача вищої школи	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 13-14. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 7	6	[1] с. 153-179; [3] с. 135-146; [4] с. 63-70; [5] с. 188-218
15-16	Тема 8. Психологія педагогічної майстерності викладача вищої школи	Тренінгові технології педагогічної майстерності та педагогічної комунікації викладача вищої школи	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 15-16. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 8	6	[1] с. 26-30; с. 235-237; [3] с. 139-151; с. 146-151
17-18	Тема 9. Психологія педагогічної комунікації у вищій школі. Технології «soft skills» у вищій школі	Технологія розвитку «soft skills» засобами інтерактивних технологій у вищій школі	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, підготовка до практичного заняття за темою 17. Підготовка до виконання і захисту індивідуального творчого завдання № 9	6	[1] с. 177 -179; [3] с. 123-128; [4] с. 60-67; [5] с. 218-222

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Здобувач денної та заочної форми навчання зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять здобувач має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок зарахування результатів навчання у ХНУ (<https://khmnu.edu.ua/polozhennya/>). Виконуючи самостійну роботу з дисципліни, здобувач має дотримуватися політики доброчесності учасників освітнього процесу Хмельницького національного університету (<https://tmit.khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/62/nakaz-%E2%84%9618-vid-01.04.2024-dodatok-do-nakazu-%E2%84%9618-kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>). У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми навчання складається з таких елементів: тестовий контроль, захист індивідуальних творчих завдань, семестровий контроль (залік). Здобувач, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав семестровий контроль (залік), вважається невстигаючим.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми здобуття освіти за ваговими коефіцієнтами

Аудиторні заняття та контрольні заходи		Самостійна робота	Семестровий контроль (залік)
Практичні роботи №1–№8	ТК № 1	Творче завдання	За рейтингом
ВК: 0,4	0,3	0,3	

Умовні позначення: ТК – тестовий контроль; ВК – ваговий коефіцієнт.

Пропущене заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичного навчання у семестрі.

Критерії оцінювання за видами робіт

Загальні вимоги до оцінювання за усіма видами робіт

- дотримання структури викладу: обґрунтування актуальності проблеми; формулювання тези, яку буде спростовано або підтверджено; пояснення суті даної тези; особисте ставлення; висновок;
- характеристики викладу: чіткість, логічність, обґрунтованість, цілісність;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- самостійність оцінних суджень та висновків.

Оцінювання індивідуальних творчих завдань

Індивідуальне творче завдання передбачає розробку опорного конспекту. Структурування інформації в опорному конспекті складається з таких елементів: по-перше, інформація повинна бути розподілена на групи та підгрупи згідно з певним критерієм, по-друге, виокремленні групи мають бути логічно пов'язані, вибудовані в необхідному порядку (за важливістю, за інтенсивністю тощо). При оцінюванні індивідуальних творчих завдань враховуються відповідні показники та бали, які відповідають вимогам щодо оформлення опорного конспекту.

Критерії оцінювання індивідуальних творчих завдань

№	Показники	Кількість балів
1.	Відповідність теми (чи дозволяють зібрані матеріали вирішити основні проблеми, навколо яких можна генералізувати (об'єднувати) змістовні блоки ОК).	1
2.	Логічність та послідовність (наявність логіки, грамотність оформлення блоків, зв'язок форми подання матеріалів і змісту).	1
3.	Інформативність (достовірність інформації та її характер (достатній обсяг, повнота висвітлення проблеми), понятійний апарат, актуальність запропонованої інформації).	1
4.	Адекватне використання різних способів акцентування (колір, лінія, шрифт)	1
5.	Оригінальність та креативність.	1
Загальна кількість балів		5

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного здобувача складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач, складає 25.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці за інституційною шкалою, що виставляється здобувачу:

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за інституційною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді здобувач записує у талоні відповідей. Здобувач може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Семестровий контроль (залік)

Встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється при отриманні здобувачем з дисципліни від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ECTS – оцінка, що відповідає набраній здобувачем кількості балів.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Педагогіка вищої школи: предмет, завдання та функції.
2. Основні категорії педагогіки вищої школи.
3. Основні напрями реформування системи вищої освіти.

4. Основні принципи освіти в Україні.
5. Болонський процес. Мета та основні положення Болонської декларації.
6. Об'єкт, предмет та завдання дидактики вищої школи.
7. Основні поняття та категорії дидактики вищої школи.
8. Основні функції та компоненти освітнього процесу у вищій школі.
9. Структура, зміст та організація освітнього процесу у вищій школі.
10. Принципи дидактики вищої школи.
11. Особистісно-орієнтована технологія навчання.
12. Технологія розвивального навчання.
13. Здоров'язберігаючі технології.
14. Технологія проблемного навчання.
15. Ігрові технології навчання.
16. Технологія проектного навчання.
17. Технологія case-study.
18. Сутність інтерактивних технологій навчання у вищій школі.
19. Методи інтерактивного навчання, їх класифікація.
20. Форми організації інтерактивного навчання.
21. Структура та зміст інтерактивних технологій навчання у вищій школі.
22. Інтерактивні технології навчання у процесі викладання психолого-педагогічних дисциплін.
23. Сучасні освітні моделі до визначення сутності поняття «soft skills».
24. Соціально-психологічні особливості «soft skills».
25. Структурні компоненти «soft skills».
26. Психологія вищої школи як новий напрям психологічних досліджень і навчальна дисципліна.
27. Предмет, завдання психології вищої школи.
28. Основні категорії психології вищої школи.
29. Методологія психології вищої школи.
30. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками.
31. Психологія дорослості як самостійна галузь психологічного знання.
32. Психологічна характеристика періоду ранньої дорослості.
33. Психологія середнього дорослого віку.
34. Психологія пізньої дорослості.
35. Самовизначення як основне новоутворення ранньої дорослості.
36. Професіоналізація особистості фахівця з вищою освітою.
37. Суб'єктність як умова самовизначення та професіоналізації особистості.
38. Суб'єктність як основа розвитку та самоактуалізації особистості.
39. Суперечливості та кризи студентського віку.
40. Типологічні особливості сучасних студентів.
41. Сутність професійної діяльності викладача вищої школи.
42. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача вищої школи.
43. Модель особистості та діяльності викладача вищої школи.
44. Психологія творчості та професійний саморозвиток викладача вищої школи.
45. Психологічні особливості професійних деформацій.
46. Психологія педагогічної комунікації як основа педагогічного процесу у вищій школі.
47. Педагогічне спілкування як форма педагогічної комунікації.
48. Психологічний аналіз педагогічної комунікації.
49. Протиріччя в педагогічній комунікації.
50. Діалогічна комунікація (спілкування) як умова ефективності педагогічного процесу у вищій школі.
51. Стиль спілкування та його вплив на ефективність навчання і психологічний клімат у групах.
52. Комунікативна компетентність викладача вищої школи.
53. Сутність та основні компоненти педагогічної майстерності.
54. Педагогічна творчість та творчий потенціал викладача вищої школи.
55. Психотехніка як складова педагогічної майстерності.
56. Психологічні концепції професійного стресу.
57. Стресогенність в педагогічній діяльності.
58. Проблема професійного вигорання педагогів в психології.
59. Стадії професійного вигорання педагогів.
60. Психотехніки формування професійного іміджу та самопрезентації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- 1 Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Ліра-К, 2020. 296 с.
- 2 Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
- 3 Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посіб. Львів: Львів ДУВС, 2016. 156 с.
- 4 Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О. І. Федоренко, В. О. Тюріна, С. П. Гіренко, С. М. Бойко, М. О. Котелюх, П. Д. Червоний, О. В. Медведєва; за заг. ред. О. І. Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
- 5 Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків: НФаУ, 2019. 248 с.
- 6 Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
- 7 Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
- 8 Стратегії творчої діяльності: школа В. О. Моляко / за заг. ред. В. О. Моляко. Київ: Освіта України, 2008. 702 с.

Додаткова література

- 9 Андрощук І. В. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2017. 190 с.
- 10 Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
- 11 Дичківська І. М. Загальні засади педагогічної інноватики. *Інноваційні педагогічні технології*: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 397 с.
- 12 Енциклопедія педагогічних технологій: посібник / автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків: Основа, 2009. 176 с.
- 13 Карпенко Н. А. Зміст та структура творчого потенціалу особистості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія психологічна: зб. наук. праць / гол. ред. В. Середа. Львів: ЛьвДУВС, 2014. Вип. 1. С. 52-65.
- 14 Комар Т. В., Варгата О. В. Інноваційне мислення фахівців соціономічних професій: порівняльний аналіз. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»*: журнал. 2022. № 2(4) 2022. С. 333-345.
- 15 Комар Т. В., Варгата О. В. Технологія case-study щодо розвитку «soft skills» магістрів- психологів. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*: журнал. Київ, 2022. № 1(6). С. 184-194.
- 16 Мартинець Л. А. Педагогіка вищої школи: опорний конспект лекцій. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 40 с.
- 17 Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Професійний імідж викладача вищої школи»: для підготовки студентів магістерського рівня вищої освіти / Укладачі: Саяпіна С. А., Гарань Н. С., Дьоміна В. В., Коркішко О. Г., Коркішко А. В., Сипченко О. М., Топольник Я. В., Фатальчук С. Д., Черкашина Л. А. Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 2018. 91 с.
- 18 Навчальна практика: навчальний посібник/К. О. Коваль, О. В. Мельник, О. В. Бурдейна, Р. С. Белзецький, О. М. Косарук. Вінниця: ВНТУ, 2017. 76 с.
- 19 Прокопів Л. М. Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник / упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
- 20 Психологія вищої школи: підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пашенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015. 405 с.
- 21 Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано- Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
- 22 Творчий розвиток особистості засобами мистецтва: навч.-метод. посіб. / за ред., передмова Н. Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2011. 255 с.
- 23 Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. Переяслав- Хмельницький (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2018. 280 с.